

Frère Roger – De biografie over de stichter van Taizé
Sabine Laplane

Berne Media/Halewijn, 2020, 460 blz., EUR 45
ISBN: 9789089723703

De Zwitsers-Franse Roger Schutz (1915-2005) is de geschiedenis ingegaan als Frère Roger, de wereldberoemde stichter van de oecumenische kloostergemeenschap van Taizé. Sabine Laplane wijst in haar biografie uiteraard op de impulsen die hij en de gemeenschap hebben gegeven aan het leven van de verschillende christelijke kerken in een postmoderne wereld. Aan de vooravond van het Tweede Vaticaans Concilie bijvoorbeeld, maakt Frère Roger in een vier pagina's tellende tekst duidelijk welke verwachtingen het protestantisme heeft van de Roomse kerk. Zijn brief wordt zowel aan het Pauselijk Secretariaat als aan het Heilig Officie bezorgd. In de daaropvolgende jaren zal de dialoog van de in oorsprong protestantse gemeenschap met de katholieke kerk nog toenemen. Dat heeft ook te maken met een aantal persoonlijke vriendschappen van Frère Roger (zoals met Pedro Arrupe S.J., de generaal-overste van de jezuïeten). In ieder geval is een evenement als de Wereldjongerendagen duidelijk geïnspireerd door de jongerenconferenties van Taizé, en vindt de vernieuwing van de liturgie na het Tweede Vaticaans Concilie een parallel in sommige opvattingen over gebedsmomenten van Taizé. Niet toevallig wordt in beide gevallen inspiratie gezocht bij de vroegste christelijke gemeenschappen.

Laplane geeft een gedetailleerd, grondig gedocumenteerd beeld van het toch wel wonderlijke verhaal over de snelle groei van wat een internationaal fenomeen wordt. Tijdens de oorlogsjaren geeft Frère Roger vooral onderdak aan voortvluchtigen, in de jaren daarna uiteindelijk aan duizenden jongeren die vaak geestelijk ontheemd zijn.

Misschien nog boeiender dan het verhaal over Taizé dat geïnteresseerde lezers in grote lijnen wel zullen kennen, is de beschrijving van Frère Rogers complexe kindertijd en jeugd. Laplane doet daarbij rake observaties. Die verhelderen diepgaand de aard van de spirituele groei van Frère Roger: telkens weer leert hij houden van wat hem aanvankelijk tegenstaat, althans voor zover hij daarin kansen ziet om de liefde van Christus gestalte te geven. Dat geldt bijvoorbeeld voor familiale gebedsmomenten waaraan hij als kind een hekel had. Niettemin ervaart hij de kracht van het samen bidden later als een uitgelezen weg naar gemeenschapsvorming. Ook de theologie zegt hem aanvankelijk weinig. Tot hij ondervindt dat het geloof de rede toch enigszins nodig heeft als je de huidige generaties deelachtig wil maken aan zijn leven-gevende kracht.

Het levensverhaal van Frère Roger wordt gekenmerkt door zulke worstelingen, als ware hij een "Jacob die vecht met God" (Genesis 32, 23-33). Frère Roger worstelt met zijn gezondheid, zijn vader, verwachtingen en verleidingen van protestantse en katholieke zijde, en met turbulente sociale en politieke veranderingen. Een fragment uit zijn dagboek illustreert hoe hij een advies aan zijn medebroeders – om niet naast hun schoenen te beginnen lopen door het "succes" van de gemeenschap – ook zelf ter harte neemt (pp. 198-199):

"Verwonde trots. Een wond uit mijn kindertijd, zoals zoveel anderen die ook kennen. Het ontbreken van succes, de angst voor afkeuring. Die behoefte om te weten dat mijn werken mij vergezellen, bekend zijn, zichtbaar zijn. De angst om met andere auteurs te worden vergeleken of door hen verdrongen te worden (...). Mijn ik kwelt me met zijn kinderlijke eisen. (...) Ik moet bekennen dat mijn verlangen naar roem niet zelden de overhand neemt. Heer, ik zou alleen nog maar met U in God verborgen willen leven."

Sabine Laplane portretteert Frère Roger als een mens die niet te beroerd is om eigen begrenzings eerlijk onder ogen te zien. Tegelijk blijkt hij iemand te zijn die in de toevalligheden van het ogenblik

mogelijkheden voor Gods genade vindt. Zijn verhaal laat zien hoe het moeilijke opgeven van de eigen verwonde trots gepaard gaat met een overgave aan verzoenende liefde – in duizendvoud, zoals ook blijkt uit de sereniteit die ervaart na Frère Rogers gewelddadig einde.

Erik Buys